

A TENGERPART

POLITIKAI NAPILAP.

IX. évfolyam.

FIUME, vasárnap 1912. március 17.

62. szám

Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 229).
Gradinata del Sasso Bianco 3, Wurzer ház 1 em.

Felelős szerkesztő:

MURAI JENŐ.

Előfizetési ár:

Egész évre 24 kor. | Negyedévre 6 kor.
Félévre 12 kor. | Egy hóra 2 kor.

Egyes szám ára helyben 6 fillér.

Hivatalos hirdetések 6 hasabos petit sorja 60 fillér.

Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 932.

Közgazdasági egyetem.

Magyarország is kezdi már lassan érezni, hogy mégis csak hátramaradtunk; hogy jogászokból már eddig egy ország sem tudott megélni. Belátjuk már végre is, hogy mennyire van szükségünk oly gyakorlati emberekre, kik a közlekedés, mezőgazdaság és közgazdaság terén szak emberekként szerepelhetnének. Hisz mi ezt már régen mondtuk, hogy római jog, vagy egyházi jog nélkül is lehet valaki jó közgazdász. Pedig nálunk ép az ellenkezőt látjuk. A mi közgazdászaink, közlekedési vezető embereink inkább jó jogászok, mint szakemberek. Nálunk jogászok vezetik a kereskedelmet, ipart, közlekedést, földmívelést, állattenyésztést, sőt még a hidépítést és a közegészség ügyeit is. Ez már csak olyan hagyományos dolog, amin hirtelen nem lehet segíteni. Mikor a régi jó világban a nemes fiu elment jurátusnak, ritkán lett belőle fiskális, hanem átdiákolt évek után hazajött az ifju földes ur és átvette gazdaságát, persze ismeret és gyakorlat nélkül. Hogy a „jó” gazdálkodás után a „földes ur” tönkrement, az már más lapra tartozik. Mikor pedig a tönkrement „jogász” földesurak föld nélkül voltak, a rokonság bedugta a minisztériumokba concepistának és kaptunk szakembereket szakismeret nélkül. Innen van az, hogy még a mai modern XX. században is jogvégeztséget követelnek olyan emberektől, kik valamely magasabb állami gazdasági hivatalba akarnak jutni. Idővel azonban minden megéri. Ki gondolt még 20—25 évvel ezelőt komolyabb ipari vagy kereskedelmi szakoktatásra? Ma pedig iparosokat, kereskedőket akarunk erővel is nevelni. Korunk legfontosabb kérdései közé tartoznak a gazdaságiak és ez megkívánja, hogy a legszélesebb rétegnek tudatába kell belevinni a gazdaságilag felmerülő foglalkozások megbecsülését és az értékes termelő munkára való törekvését. Ez a tanításban bizonyos irányváltozást jelent. Jogos kívánság, hogy az összes termelési ágak egy főiskolát kapjanak. A mai jogakadémiák csak szaporítják a szellemi proletárokat és így nagy fontossággal bír, hogy a teoretikus szak művelői gyakorlati irányokba tereltesse.

Nemzeti iparunk — eltekintve egy-két fejlettebb iparágától lassan bontakozik ki, mert a magyarság ép ezen fontos és jövedelmező gazdasági ágától távol tartja magát. Az intelligens — jobban mondva műveltebb ifjuság majdnem kizárólag az elméleti pályákra tódul, produktív foglalkozásra kevés kivétellel csak azok adják magukat, kik nem érznek elég erőt kitartó szellemi munkára, s így nagyon természetes, hogy ezek a gyakorlati pályán sem művelhetnek nagy dolgokat.

Pedig a helyes és modern felfogás azt kívánja, hogy a tetterőnek és a munkakedvnek javarésze, amit hazánk lelkeiben is erős

népessége kifejti, az ország nagy gazdasági erőinek felhasználására, jobban szólva a nemzeti jólét megteremtésére fordítassék és az értelmi erőnek csak egy szükséges hányadát engedjük át a jogrendfenntartás céljaira.

Ha a népek versenyében lemaradni nem akarunk, a mai áldatlan állapotainkon sürgősen és gyökeresen kell segítenünk. A magyar értelmiség egész életfelfogását kell egészségesebb irányokba terelni. Ezt a változást csak egy nagyszabású és következetes kulturpolitikaiával idézhetjük elő, amely kerüljön minden olyan intézkedést, ami a nemzet értelmiségét terméketlen eszmekörében megerősítene, ellenben a produktív munka tudományait elkerülhetetlen kiterjedésben állítsa a művelt magyar társadalom elé. Ebből a szempontból a negyedik vagy még több egyetem jogi fakultásokkal való felállítását nagy kulturpolitikai hibának kellene minősítenünk. Minden ily egyetem csak a mások munkájával kitartott értelmiséget növeli, holott nekünk a termelő munka tudományának művelésére van szükségünk s ezen nemzeti cél érdekében kell kiegészítenünk főiskoláinkat, szóval minden mást megelőzőleg közgazdasági egyetemet kell felállítanunk. Erre ép nálunk Magyarországon van leginkább szükség, ahol a közgazdasági kérdések megértése ugyanis sokkal később fejlődött ki, mint más országokban és ahol a közgazdasági tevékenység még rövid idővel ezelőt ur foglalkozásnak még nem is tekintetett. Egyoldaluan jogi a kultúra nálunk és a legfőbb kiképzés terén egy jól megalkotott és jól szervezett közgazdasági egyetem ma létező, igen érezhető hiányokat volna hivatva kipótolni.

Nem állítjuk, hogy Magyarország közgazdasági fellendülését csak a közgazdasági tudományok elhanyagolása bénította. Az ország közgazdasági életének visszamaradottságába politikai okok is belejátszottak. Ausztriához való viszonyunk megnehezítette gazdasági fejlődésünket s nem lévén fejlett gazdaságunk, hiábavaló dolognak látszott, hogy a tudományok segítségével intenzívebbé tegyük azt. Egyébként mi eddig sem, de még ma sem tördünk sokat a közgazdasággal, hisz közjogi politikánk lefoglalta magának szellemi erőink legjavát. Képviselőink javarésze jogász vagy Pesten lakó földbirtokos és alig akad néhány, kik közgazdasági dolgokhoz értelmesen hozzá tudnak szólni.

A közgazdaságnak nem volt kultusza és így a tudományokban való visszamaradottságunk is oka, hogy nem tudunk fejlődni. Hisz kultusz hiányában nem ment át tudatunkba, vérünkbe az, hogy egy nemzet életében legalább is akkora jelentősége van egy gazdasági kérdésnek, mint a közjogi törvények paragrafusának.

De akármennyire is sürgetjük a közgaz-

dasági egyetem felállítását és a nemzeti jólét fellendüléséhez bármily szükségesnek is tartjuk, ha rövid idő alatt a nagyszerű terv valóra is válna, ki lehetünk téve annak a kellemetlen meglepetésnek, hogy majd nem akad hallgatója. A közgazdasági egyetem nem volna más, mint a már létező közgazdasági főiskolák és kiegészített tanfolyamok tömörítése, centralizálása. Már pedig most sem látunk oly mérvű tödulást ezen iskolákba, mint ahogy az ország gyenge közgazdasága azt megkívánja. De a jövőben sem fogunk látni, mindaddig, míg a bajon nem segítünk olyképen, hogy a közgazdasági főiskolák végzettséget a jogvégeztséggel nem tesszük egyenrangúvá, azaz meg nem változtatjuk a minősítési törvényt. Hisz jelenleg az állapotok oly ferdék, hogy a gazdasági akadémiai végzettséggel bíró egyén például a minisztériumba legfeljebb csak számgyakornoknak kerülhet be, míg a szalon jogászok intézik a mezőgazdaságot; a kereskedelmi minisztériumban pedig mérnök lehet iparfelügyelő, kereskedelmi akadémiát végzett pedig legfeljebb — levelező, míg a szakosztályokban a közgazdasági ügyeket jogászok végzik és mint látjuk, eddig is fényesen bevált módszerrel és kellő eredménnyel.

Tagadhatatlan, hogy szellemi életünkben eddig nagyon alárendelt szerepet játszottak a közdasági tudományok. Nem csoda, hisz a közgazdasági tudományok gyakorlati értékesítőit is ötódrangu társadalmi elemeknek tekintették. S így nem is feltűnő, hogy a magyar nem viszi sokra, hogy még ma sincsen sem elegendő iparunk, sem önálló kereskedelmünk, hogy teljesen a külföldre vagyunk utalva közgazdasági téren.

Hogy pedig mostanában közgazdasági szerveink egy közgazdasági egyetem felállításával foglalkoznak, komoly jele annak, hogy kezdünk már lassan észhez kapni, belátjuk végre is, hogy a jelen rendszerrel való gazdálkodás mellett a nép végre is összeroskad a folyton nagyobbodó terhek alatt. Tehát más irányt, más véleményt kell a közvéleménybe belevinni.

Most ugylátszik, hogy a közgazdasági tudományok hasznosságáról kialakult véleményekben nagyfontosságú fordulat állott be; mert a közgazdasági egyetem megvalósítását ma már nemzeti szempontból is szükségesnek tartjuk.

Hogy mennyire nemzeti szükséglet, bizonyítja leginkább az, hogy a máskor egymással hadakozó agrárok és merkantilok ezen ponton békén megférnek és közös erővel, egyetértéssel igyekeznek megvalósítani ezen hasznos eszmét.

A közgazdasági egyetem célja, hogy a gazdasági tudományok összeségét egyetemi szinten művelje és terjessze; a magyar ifjuságot az eddig elhanyagolt produktív pályákra

vonzza és előkészítse és ezzel az ország kihasználatlan erőit életre keltse s a legszélesebb alapon nyújtott gazdasági kiműveléssel a különböző gazdasági ágak összeműködését létesítse.

Legnagyobb sajnálattal kell tudomásul vennünk, hogy a közlekedést a közgazdasági egyetem tervéből ismét kifelejtették. Ez annál is inkább helytelen, mert jó közlekedés nélkül igazi közgazdaság nem is lehetséges. A kétfő karöltve jár; — úgy hogy a közlekedés a közgazdaság egy elengedhetetlen faktora. A közlekedési tudományok fejlesztése, az eddigi csonka tanfolyamok kibővítése, illetve kiegészítése szintén már régen a köztudatba átment dolog. Vegyük sorba.

A vasúti szolgálat folytonos fejlődése s az ennek szakavatott, pontos és lelkiismeretes ellátásához fűződő nagy érdekek bizonyára megérdemlik, hogy a vasúti tisztképzésre a legnagyobb gond fordítassék. S e tekintetben a legnagyobb tanfolyami szakképzést és az ezzel kapcsolatos gyakorlati beoktatást még egyáltalában nem tartjuk kielégítőnek arra, hogy ezzel a vasúti tisztképzés befejeztessék. A magasabb és a speciális feladatok kelő ellátása okvetlenül szükségessé teszi a megfelelő továbbképzést, felsőbb tanfolyamok létesítését, amelyek sikeres elvégzése köteles előfeltétele kell, hogy legyen a tisztviselő magasabb, vagy valamely különleges ismereteket igénylő hivatali állásba való jutásának. A felsőbb tanfolyamok létesítése, azaz a meglévő kiegészítése, az egészen akadémiai jellegűt kölcsonözne, úgy hogy a vasúti akadémiának a közgazdasági egyetembe való beillesztésének semmi sem állja útját.

A posta- és táviráda-tanfolyam, sajnos, már két éve szünetel. Beszüntette pedig a kormány azért, mert a tanfolyam drága munkaerőket adott az intézménynek. Mivel pedig a kezelési szolgálat nem igényel feltétlenül magasabb képzettséget, a tisztek lassan ki fognak veszni, helyettük pedig olcsóbb középiskolát végzett segédtiszték látják el a szolgálatot. A tiszt akadémiának felállítására pedig annál is indokoltabb volna, mert a posta-táviráda és távbeszélő szolgálat körében tervezett mélyreható szervezési és kezelési változások, melyek az államigazgatás és szolgálati gainak egészen új alakulatot fognak adni, valamint a postatakarékpénztári szolgálat körében is mutatkozó magasabb nemzetgazdasági és pénzügyi szempontok és az állami hitelét terén várható tranzakciók szükségessé teszik, hogy az oktatás intenzívebb legyen, hogy kellő szakismeretekkel bíró személyek az intézmény irányításában megfelelő befolyást és beleszólást nyerjenek. A közgazdasági egyetem keretén belül létező közlekedési akadémia volna tehát hivatva szakértőket képezni a szakigazgatás és miniszteriumok számára.

Jó tengerészeti akadémiánk van máris itt Fiumében, a Budapesten levő hajóosztályi tanfolyam pedig a szolgálat kellő tudással és sok felelősséggel járó ellátása szempontjából nem elégséges. Leghelyesebb volna tehát a tanfolyamot az akadémiába belevonni, úgy hogy ezután a közgazdasági egyetem negyedik fakultását képező közlekedésnek egy ágát azaz osztályát alkotná.

A közlekedés sokkal fontosabb állami érdek, semhogy ellehesen siklani felette akkor, mikor közgazdaságról van szó. S ezért szilárdul arra kell törekednünk hogy ha a közgazdasági egyetem eszméje és terve oly széles rétegeket foglalokoztat, a közlekedési szaktudományokat is kellően értékeljük.

Az így megalkotott közgazdasági egyetem nemzeti művelődésünknek egy új s már régen nélkülözött faktora lenne, mely szakértőket ké-

pezne a gazdasági miniszteriumok és a külföldi gazdasági érdekképviseletek számára. Tehát maguk a fontos állami érdekek kívánják, hisz értelmiségünkben egy egészséges irányzatot teremtenie meg, mely termelő munkában fogja keresni saját boldogulását és Magyarország nagygyá tételét. Ha a kormány nem is méltatja és ha már a közgazdasági egyetemet Budapesten saját, azaz állami költségen nem akarja felállítani, ajánlja fel Fiumén! Bizony isten! Fiume áldozna érte.

Március 15-ének megünneplése.

Lélekemelő módon ünnepelte meg tegnap este a Fiumei Magyar Kör márciusi idusát. A Deák szálló hatalmas terme szűknek bizonyult a sok száz főnyi közönség befogadására, úgy hogy két-káromszáz néző, ki már a szomszédos éttermekben ember-ember hátán tolongók fején át sem láthatott semmit, kénytelen volt visszafordulni. Az első széksorokban ott láttuk Egan Lajos miniszteri tanácsost a távollévő kormányzó képviselőjében, továbbá Vio Ferenc dr. podesztát, ifj. Vio Antal dr. országgyűlési képviselőt, Manasteriotti Heliodor miniszteri osztálytanácsost, Gál Jánost, a Fiumei Magyar Kör diszelnökét, Szentgyörgyi Ferencet, a Kör volt elnökét, több városi képviselőtestületi tagot stb. A színpadtól jobbra és balra két hatalmas nemzeti színű zászló lengett és minden belépőnek nemzeti színű kokárdát tűztek ki a mellére a bejáratnál álló álló fehér ruhás szép leányok.

A míg a közönség gyülekezett, Horváth Gábor kitűnő zenekara szórakoztatta a publikumot. A műsor első száma a m. kir. pénzügyőri dalárda által énekelte „Szózat“ volt azután Cavalloni József tanár lépett a dobogóra és a következő ünnepi beszédet mondotta:

A mai napra rendelt szent evangélium szavait istenkéz lángirással írta az ég boltozata: szabadság, egyenlőség, testvériség!

És a földön élő elnyomottak, rab nemzetek és szolgaképek amint vigaszért esengve vagy keservükben istent káromolva égre emeltek arcukat, meglátták a lángoló jelirást. És im az égi láng sugarától csillagok gyultak ki az emberek szemében és egyszerre szikrát fogott a népek rabságban kiaszott szive. Köröskörül szert forradalmak oltártüzei lobbantak fel s megolvastották a szolgálócokat „Szabadság, egyenlőség, testvériség!“ — visszhangozták a föld népei az ég üzenetét.

A föld zsarnokai pedig elsápadának, s a szívük remegett a félelemtől. Mert ők is látták, ők is olvasták a lángbetűket, csakhogy az égi jelirás az ő számukra egészen mást jelentett. Ami az elnyomott népeknek a megváltást hirdette, a várva várt megváltást, ugyanaz az égi jel a zsarnokok számára flagellum Dei volt, az istennek félve félt bosszuló lágstora, mely most im a fejük felett suhogott...

Magyar földön legelsőnek két férfiú látta meg, értette meg az égi jeleket. Petőfi és Kosuth, a népek új evangéliumának e két apostola hirdette az ígét. „E jelben győztes“ — sugta lelkünkben egy titkos hang. „E jelben győzünk!“ — vitték ők tovább a bátorítást, s amerre jártak, nyomukban lángra lobbant a lelkesedés. Micsoda lelkesedés volt ez! Hatvan négy esztendő távolságából is arcomba csap a lángja s a szívem áttűzesedik. Ezért imádom a tüzet, mert isten lakik a tűzben, mely világot alkot és embersziveket forraszt össze. Az egész csodálatos magyar történelemben nincsen annál nagyobb csoda, mint hogy volt egy pillanat, mikor a magyar nemes szive, a rabtartó magyar nemes szive testvéri szeretetben összeforradt a jobbágy paraszt szívével. Eddig a nemesé volt minden jog, a jobbágy minden kötelesség; a paraszt dolgozott, az ur leszedte a gyümölcsöt. Ezentul mindenki egyenlő: mindenkinek jut a jogból, mindenkinek a kötelességből s gyümölcsöt csak az szedhet, aki dolgozik. A jobbágyság felszabadítása ezerszeresen megnövelte a magyarság erejét: az ezrek-

ből milliók lettek, a népfajból nemzet, az osztrák provinciából független magyar állam. Ugyanaz a törvény, mely kimondja a polgárok egyenlőségét, megállapítja a nemzet önrendelkezési jogát is, Magyarország függetlenségét.

De amint az elnyomók első ijedelmükből magukhoz tértek, im hamis próféták támadtak és fareziusok, akik az égi jeleknek új, gonosz értelmet adtak. Visszáról olvasták az írás szavait, s a szabadságból lett szolgaság, az egyenlőség helyett zsarnokság, a testvériségből öldöklő háború. Bitófák szegélyezték az országutakat s az oltárok helyén maglyarakásokból csapdosta az eget a bosszu vérvörös lángja. Jaj, jaj, két lelke van a tűznek: nem csak isten él benne, nem csak szeretet; a sátán is benne haraglik, a bosszu, a gyűlölet. Amit az egyik láng épít, a másik romokba dönti: a szeretet világokat alkotott, a gyűlölet világokat rontott le; a szeretet millió sziveket forrasztott egybe, a gyűlölet rátafosztott a magyar szívekre; jaj, az oltár szent tüzeit kioltotta a bosszu villáma...

... Az a lángírás ott maradt az égen s a világűrben keringő Föld évi vándorúrián valahánvszor a március 15-iki állomáshoz ér, újra láthatóvá lesz az égi jel.

Vigyázzunk. Mostanában megint gyakorta fordítjuk arcunkat az ég felé. Az idő, mintha visszakanyarodott volna, megint ott vagyunk, ahol 48-ban voltunk. Megint önrendelkezési jogáért küzd a nemzet külső hatalommal és itt bent megint jogot követelnek a kitagadott milliók. Vajjon le tudja-e hordani a márciusi szellő azt a hamuréteget, mely 64 esztendő alatt a magyar szívekre rakódott? Meglássuk, maradt-e szikra a hamu alatt? Lobbogt-e a hazaszeretet lángja. Oltártüzek tornyosodnak-e majd az égre, vagy maglyák véres lángoszlopai; isten lelke lobog-e a lángban, vagy a sátán haragja; az alkotó szeretet lesz-e urrá a magyar szíveken, vagy a romboló gyűlölet?

Ott lángol az égen az írás — olvassátok! Ne higgyünk a hamis prófétáknak és farizeusoknak, akik megint visszajáról magyarázzák az ég üzenetét. Vigyázzunk; fényes lángbetűkkel van írva és csak egy igaz értelme van és lehet: szabadság, egyenlőség, testvériség!

A nagy hatással előadott, gyönyörű beszéd frenetikus tapsokat váltott ki a közönségből. Utána dr. Friedrich-Adelsfeld Antal városi képviselőtestületi tag mondott emlékedt szellemű olasz beszédet, precíz historiat visszapillantást vetve a márciusi nagy napokra és azok előzményeire. A nagy tetszéssel fogadott beszéd után Scaramelli Jozefin hegedűművész és Scaramelli Nelly zongoraművész nő gyönyörködtették a hallgatóságot Hubay „Magyar ábránd“-jával, melynek eljátszása után egy-egy szép virágcsokorban részesítette a rendezőség a két művészt. A felhangzó lelkes tapsot egy igen szép ráadással honorálták a bájos nővérek. A pénzügyőri dalárda énekelte el ezután kifogástalan precizitással a „Talpra magyar“-t. „A vén cigány“ című melodráma következett a műsorban.

Hajdu József mondta el költemény szövegét szépen és hatásosan, Bíró Kálmán látta el művésziesen és sok érzéssel a hegedűrészt, míg Dalos Henrik zongorán kísérte a darabot kiváló rutinnal. Majd Ambrus György református hitoktató alkalmi beszédére került a sor. Ambrus sok verve-vel és szónoki talentummal emlékeztetett meg a márciusi napokról és hatásosan fejtette ki a tanulságokat, melyeket a ma élő nemzedéknek az akkori eseményekből le kell vonnia.

A beszédet hosszantartó taps kísérte. Ezután Murai Jenő, a Magyar Kör elnöke bejelentette a közönségnek, hogy Bató László tanár egy családjában előfordult súlyos megbetegedés miatt nem játszhatja el a műsorba felvett zongorasámmot. Helyette a pénzügyőri dalárda lépett a dobogóra és egy szép magyar dalt énekelte el a közönség lelkes tapsaitól kísérvé. A műsor utolsó előtti és egyik legszébb száma a Radó Béla által mesterien elszavalt két költemény volt. Kiss József „Tűzek“ című és Ady Endréné „Magyar jacobinus dala“ című versét szavaltta el páratlan hatással és szünni nem akaró tapsoktól követve. A pénzügyőri dalárda által énekelte „Hymnus“-sal záródott be a szép ünnepély, mely méltó volt a fiumei magyarsághoz és ennek itt a magyar tengerpartján fokozott erővel megnyilatkozott hazafiságához. Az est rendezésében kiváló része volt

a kör elnökeken kívül Lágel, Roszner, Péter, Schadofsky, Lischitzky, Chilkó, Korniczai és Csepeli választmányi tagoknak. Külön köszönet illeti Sávary Béla tanárt, a pénzügyi dalárda karnagyát, ki mesterien tanította be a dalárda énekszárait és biztos kézzel dirigált a podiumon.

Március tizenötödikét kitünően sikerült estélyivel ünnepelte meg a fiúmei máv. altiszti kör is, amelynek helyiségei ez alkalommal zsufolóságig megteltek a kör tagjaival és hozzátartozóikkal, továbbá ezek vendégeivel. Az ünnepség, amelynek kitünő és izléses rendezése Kovács György érdeme, Hofbauer Katica szavalatával kezdődött, aki Hollósi J. Petőfi című költeményét adta elő igen szépen, sok izléssel. Utána felhangzott a Talpra magyar! Dinczer Oszkár férfias orgánusán. A sikerült szavalat után Képpessy Béla tanár mondotta el gyönyörű ünnepi beszédét, amely a történelmi visszaemlékezéseken és a nap fontosságának méltatásán kívül a hazafias munka apoteozisa volt. Czuczor Gergely Riadóját Augustin István szavalta nagy intelligenciával, Garay János Sirásóját pedig Horváth Margitka élvezetes zongorakísérete mellett Kellei Sándor és Baltási Nándor adták elő igen szépen. Bartók Lajos „Nemzeti háború” című költeménye Dudás Katica előadásában igen jó hatást keltett és nagy élvezettel hallgatták Szigethy Ilonka érzéletes énekét is, aki Horváth Margitka gyönyörű zongora kísérete mellett a „Szegény honvéd” című hazafias műdalát énekelte. „Visszatérő halottak” címen Kovács György tartott nagy tetszéssel fogadott felolvasást, majd Bartók Lajos Apotheozisát Adorján István szavalta nagy sikerrel. Ezután következett „A haza” című egy felvonásos színmű, amelyben Baróthy időbirtokos Murányi István, a leányát Hoffmann Margitka, a Hazát Baltási Teruska, Emesét Hofbauer Katica, Rozgonyinét Diósi Margit, Szilágyi Erzsébetet Arnold Irmska, Dobó Katicát Baltási Rózsika, Bornemissa Annát Kreszovevic Ljubica és Zrinyi Ilonát Dudás Kornélia játszotta. A gyönyörűen rendezett darab minden szereplője tökéletesen megoldotta nehéz feladatát. A színmű után hatásos előkép következett, mely az 1849-ik évi gyászos eseményeket szimbolizálta. Az estély minden egyes száma tökéletes sikerült volt és valamennyi szereplőt zajosan ünnepeletek. A tapsoknak és kihívásoknak nem volt vége se hossza. — Az est sikeréhez nagyban hozzájárult a Baltási Teruska által készített gyönyörű jelmezek és Kovács György által készített kellékek, páncélok, sisakok stb. stb. Kovács Györgyöt, a gyönyörű estély rendezőjét különösen melegen ünnepeletek. Az előadás után a fiataiság táncra perdült és a virradó hajnal első sugarai még a körben találták a március idusát ünneplő közönség jórészét.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

— Wickenburg István v. b. t. l., gróf kormányzó és neje, sz. Pückler-Limpurg Zsófia grófnő, a téli hónapokban fogadnak minden hó 1-én és 15-én délután 4-6 óra közt.

— A tengerészeti hatóság épületében levő m. kir. biológiai állomás és aquárium díjtalanul megtekinthető naponta d. e. 10-től 1-ig és d. u. 3-tól 6-ig.

— A Nákó-könyvtár az állami tisztviselők egyesülete tagjai részére minden pénteken este 6-tól 7-ig áll rendelkezésre a Cambieri-téri állami elemi fiúiskolában.

— A városi könyvtár naponta d. u. 5-től 8-ig áll a közönség rendelkezésére.

— A népkert (Giardino publico) nyitva van este 7 óráig.

— A temető naponta d. u. 6 óráig látogatható.

— A tersattói Frangepán-vá naponta megtekinthető egy korona beléptidij ellenében. (Feljárati a susáki híddal szemben levő lépcsőn vagy kocsin a susáki Boulevarde-on.)

— József ióherceg diszkertje (a kormányzói palota mellett) megtekinthető a fenséges család távollétében hétköznapokon reggeltől estig. Vasárnap a kert zárva van. Beléptidij nincs.

— A Danubius-hajógyár telepe, a rizshántológyár, a papírgyár, kőolajfinomítógyár, a torpedógyár és a susáki Litorale konzervgyár csak az illető gyárvezetőségek speciális engedelmével tekinthetők meg.

— A kivándorlási ház megtekintésére (Via Industria) a kir. kormányzóság ad ki belépőjegyeket.

— Személyi hír. Perczel Dezső országgyűlési képviselő, a nemzeti munkapárt elnöke hosszú ideig tartó súlyos betegségéből felgyógyult és üdülés céljából családjával együtt Fiumén át Lovranába érkezett.

— Lőrinczy György Fiumében. Lőrinczy György, az ismert író, komárommegyei kir. tanfelügyelő néhány heti tartózkodásra Fiuméba érkezett.

— Sztrájk a susáki leányiskolában. Most már teljes a felfordulás a horvát középiskolákban. A gimnáziumok és reáliskolák tanulóinak példáját most a leányiskolák növendékei követik. Ma reggel a susáki leányiskola növendékei csatlakoztak az általános diáksztrájkhoz s a tanulók közül egy sem jelent meg az előadásokon. A sztrájk a többi horvátországi városokban is egyre terjed.

Pozsegából jelentik, hogy a gimnázium és a leányközépiskola tanulói tegnap nem jelentek meg az előadásokon; a diákok és diáklányok tüntetést rendeztek a főtéren.

Pakrácon a szerb tanító-képezde tanulói sem tegnapelőtt, sem pedig tegnap nem jelentek meg az előadásokon.

A dalmáciai Zadaron a három középiskolában, köztük az egyik leányiskolában szintén szünetel a tanítás a tanulók általános sztrájkja miatt.

Tegnap délelőtt a zenggi középiskola ifjusága lépett sztrájkba. A tanulók tüntetést rendeztek az utcákon.

— Előléptetések a Fiumei Kereskedelmi Banknál. A Fiumei Kereskedelmi Bank r. t. igazgatósága ma délelőtt tartott ülésén Szirány Jenő eddigi cégvezető-irodafőnököt aligazgatóvá és Descovich Hektor főpénztárost valamint Frankl Lászlót cégvezetőkké nevezte ki. A három előléptetett főhivatalnok a fiumei pénzügyi tisztviselői kar elitéjéhez tartozik és megérdemelt előléptetésük szinte örömet kelt mindazokban, kik a Kereskedelmi Bank e fő-tisztviselőinek rátermettségét és kiváló egyéni tulajdonságait ismerik.

— Szociálista gyűlés Susákon. A susáki szociáldemokrata párt vasárnap 17-én délelőtt fél tízenegykor népgyűlést rendez a susáki Continental-szálló ke. helyiségében. A szónokok a horvátországi politikai helyzettel fognak foglalkozni.

— A rendőrség riadója. Tegnap este 10 óra után nagy feltűnést keltett a városban a rendőrség gyakorlatozása. Rendőrök vágattak végig az utcákon, sipoltak és a nagy zaj sok embert felzavart kezdődő álmából. Az óváros lakossága rémülten szaladt ki az utcára s nézték a biciklit, lovon és gyalog tovarohanó rendőrcsapatokat, amelyek mind Susák felé száguldottak.

A rendőrigazgatóság ugyanis elhatározta, hogy a gyakori susáki tüntetések folytán betanítja a rendőröket a tüntetőknek susáki hidon való átvonulását megakadályozni. Este 10 óra 5 perckor ezért a központi rendőrségről fellármázták mind a tizenhárom rendőri kirendeltséget.

Arról szól a sürgős telefonértesítés, hogy mintegy 500 tüntető átkelt a susáki hidon. A részben már alvó rendőrlegények néhány szempillantás alatt felöltöztek és rohantak. A lovasrendőrök felkészültek, lóra kaptak és vágattak, a biciklis rendőrök szintén résztvettek az alarmlőzésban. Harmincöt perc múlva 120 gyalogosrendőr, hét kerékpárosrendőr és 11 lovasrendőr állt a Scoglietto s kivont karddal rohantak a téren, hogy elfoglalják állásukat. A csapatokat Minach Mária rendőrpáncsnok vezényelte.

Az egész gyakorlat kitünően sikerült. Dacára a sok akadálnak, a távolfekvő rendőri kirendeltségeknek, a zeg-zugos utcáknak s különösen a Scoglietto veszedelmes terepére,

semmi baleset nem történt, pedig a derék rendőrök, akik maguk is tényleg azt hitték, hogy tüntetőket kell szétkergetniök, hanyat-homlok rohantak a Scoglietto felé. Itt a panorámák sok kötele és léce, a kanálisok megárok dacára sem történt baleset. A jól sikerült manőver után a rendőrök visszavonultak. A gyakorlatozást nagy tömeg nézte végig.

— Osztrák cég terjeszkedése Fiumében. A fiumei szállítók és kereskedők köréből panaszkok hangzanak fel egy osztrák szállítócégnek Fiumében való illetéktelen terjeszkedési kísérlete ellen. A Parisi Ferenc-féle trieszti szállítócég, melynek Fiumében is van fiokja, a magyar kereskedelemügyi miniszteriumtól ingyen raktárt kér a szabad-kikötőben és még ráadásul szubvenciót is és ezzel szemben megígéri, hogy igyekeznék fog a kávékereskedelmet Triesztből Fiuméba terelni. Sem többet, sem kevesebbet. Világosan állhat mindenki előtt, hogy a Parisi-cég, melynek Triesztben van a központja, a trieszti forgalommal össze van nőve és abból él, míg itt Fiumében csak ráfizet, nem fog a saját bőrére utazni. A miniszterium több fővárosi nagykereskedőhöz fordult ez ügyben véleményadásért. A nagykereskedők nem találtak a dologban kivetni valót, annyival is inkább, mert a Parisi-cég már jóelőre meggyurta és „informálta” az ügyről az illető cégeket. Furcsa azonban, hogy a fiumei kereskedelmi kamarát, amely pedig a fiumei kereskedelem legilletékesebb fóruma, meg sem kérdezték, hogy mi a véleménye a dologról. A kereskedelmi kamara, mely a fiumei kereskedők szószólója, nem igen engedte volna meg, hogy a Parisi-cég, melynek eszéágában sincs a fiumei kávéimportot fejleszteni, sőt azt el sem tudja Triesztől terelni, Fiumében raktárhoz és a magyar adózók pénzéből szubvencióhoz jusson. Ha már ilyen nagylelkűséget tanúsít a kormány, miért nem juttatja azt magyar cégnek, miért kell annak külföldinek; osztráknak lennie? Reméljük mindezeknél fogva, hogy e dologban még nem mondatott ki az utolsó szó. Talán a kereskedelmi kamara tehetne sürgős felterjesztést a fiumei szállítócégek jogos érdekeinek megvédésére.

— Prodam Guidó tanítványa. Prodam Guidó a fiumei származású kiváló magyar aviatikus mint ismeretes, pilótaiskolát szándékozik nyitni Budapesten. Ezért ment nemrégiben külföldi tanulmányútra. Prodam Guidó alig tért vissza néhány nappal ezelőtt külföldi utjáról s ma már új tanítványa van. Az új pilóta jelölt nő és a neve Hill Julia. Az új nő-aviatikus Prodam hangárjában már tanítja és nemsokára repülési próbát fog végezni. Ő lesz az első magyar nő, aki Budapesten és magyar konstrukciója gépen fog repülni.

— A Quarnero Evezős Egyesület közgyűlése. A fiumei Quarnero Evezős Egyesület e hó 20-án, szerdán este 9 órakor a Deák-szálló nagytermében tartja meg idejü rendes közgyűlését, amelynek tárgysorozata a következő: 1. A múlt évi közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. — 2. A választmány évi jelentése. — 3. A zárszámadások bemutatása és a felmentvény megadása. — 4. A művezetők jelentése. — 5. Az 1912. évi költségvetés megállapítása. — 6. Az új választmány, valamint a szám- és leltár vizsgáló bizottság megválasztása. — 7. Új rendes tagok felvétele. — 8. Esetleges indítványok. — Az alapszabályok III. §-ának 17. pontja szerint azok az indítványok, amelyek a közgyűlés hatáskörébe tartoznak, 2 nappal a közgyűlés előtt a titkárnál nyújtandók be.

— Katonazene a Deákban. A Deák-szállóban holnap, vasárnap este 8 órakor a Jella-sich-gyalogezred zenekara hangversenyez. Beléptidij 80 fillér.

— **A Pancera—Fésüs tárgyalás.** Hétfőtől kezdve előreláthatólag nyolc—tiz napon át országos érdeklődés központjába kerül a fiumei kir. törvényszék, ahol a budapesti bíróság reggel kilenc órakor kezd tárgyalni a két év óta húzódó Pancera—Fésüs ügyet. A budapesti delegált bíróság tagjai, mintegy huszan ma reggel a budapesti gyorsvonattal már megérkeztek Fiuméba. A tárgyalás elnöke dr. Balogh György kir. törvényszéki elnök lesz. Szavazóbírák dr. Flzesséry és Dusárdy lesznek. A vádat dr. Séllyey Barabás budapesti főügyész helyettese, a főmagánvádlót pedig dr. Déry Géza képviseli. Dr. Fésüs Györgyöt dr. Nagy Dezső fogja védeni.

— **Adományok.** Szirány Jenő a Fiumei Kereskedelmi Bank igazgatója, a mai napon 100 koronát juttatott szerkesztőségünkhöz egy meg nem tartott lakoma költségeinek részbeni viselése fejében, azzal a kéréssel, hogy az összegből 50 koronát a Fiumei Gyermekbarát Egyesületnek, 50 koronát pedig a Fiumei Izraelita Nőegyletnek adjunk át. Az adományokat rendelkezési helyeikre juttatjuk. — Ugy tudjuk, hogy a fenti összegeken kívül Szirány Jenő ugyanezen okokból kifolyólag a mai napon 50—50 koronát juttatott a helybeli Magántisztviselők Egyesületének és a Fiumei Szabadgondolkodók Egyesületének is.

— **Szemle a fő öházban.** Szikla Géza államvasuti felügyelő a zágrábi üzletvezetőség vontatási osztályának főnöke s a budapesti igazgatóság több tisztviselője ma reggel Fiuméba érkezett s a délelőtti folyamán megtekintették a fiumei és brajdicaí fűtőházi telepeket.

— **A vasuti fogyasztási szövetkezet közgyűlése.** A vasutas szövetség fiumei kerületének fogyasztási szövetkezete f. hó 20-án este fél hét órakor tartja rendes évi közgyűlését a Deák Szálloda nagytermében.

— **Gázrobbanás az utcán.** Tegnap délelőtt 11 órakor a susáki Lujza-uton több nap-számos a gázvezetéket javította s eközben megnyitották a gázcsapot. Az egyik munkás, Suster Antal cigarettára gyújtott s az égő gyújtat a földre dobta. A vezetékkel kiömlő gáz az égő gyufától felrobbant. A közelben két ló állott s a robbanástól annyira megbokrosodtak, hogy örült vágatásnak eredtek. Szerencse még, hogy senkit el nem gázoltak. Suster több súlyos égési sebeket szenvedett s egy közeli gyógyszertárban részesítették első segélyben. A robbanás erejétől a szomszéd házak ablakai betörttek.

— **Négy évi fegyházra ítélt betörők.** He tekkel ezelőtt megirtuk, hogy a susáki csendőrség két vakmerő betörőt fogott el, akik rengeteg betörést és lopást követtek el. A két betörő Mavrinac Mária és Lubich József 50 éven felüli orehovici gyének. Hantos Ernő kir. erdőtanácsos pincéjéből 32 palack bort, La Grasta susáki mérnök udvarából háromfit és háztartási tárgyakat, több helyen igen sok baromfit, Baccich Ante susáki kereskedő kárára egy lovalóruhát és lovalócsizmát, több pár cipőt. Aljancich ezredes lakásáról téli ruhákat, mintegy 800 korona értékben, Hoffmann őrnagy kárára egyenruhákat, lovalóeszközöket 300 korona értékben, Urinj egyik házában egy hajóskapitány lakásából 1590 korona értékű ékszer és még számos helyen igen sokat lopkodtak össze. Az ogulini törvényszék tegnap a két öreg tolvajt egyenként 4—4 évi fegyházbüntetésre ítélte.

— **Az Austro-Americana forgalma.** Az Austro-Americana 1912. jan. havában 2.403.017 korona bevételt ért el, tehát 523.278 koronával többet, mint az elmúlt évben. 1912. január havában 128.350 tengeri mértföldet futottak be a társaság hajói, 15.470 mértfölddel többet, mint az 1911. év hasonló időszakában.

— **A Magyar Kör kabaréja.** A Fiumei Magyar Kör ma, szombaton este tartja meg a volt Minach-villában levő körhelyiségében általunk már jelzett kabaréestélyét. A kabaré műsorát már tegnapelőtt közöltük.

— **Sebesült aggastyán.** Tegnap este felvették a kórházba Aurich István 66 éves

napszámost. Az öreg embernek három bordája el van törve, s különböző zúzódások láthatók rajta. Minthogy beszélni sem tud, nem lehetett kihallgatni.

— **Leugrott a mélységbe.** Tegnap este hat órakor a mentők a via Valscurinjeról a kórházba vitték Crespi József 22 éves munkást, akit az út mentén levő egyik mélységben véresen zúzott tagokkal találak. Crespi öngyilkossági szándékból ugrott le az uica kerítőfaláról a több méteres mélységbe, ahol az esés folytán koponyacsonttörést, agyrázkódást és súlyos belső sérüléseket szenvedett. Crespi állapota életveszélyes. Az öngyilkosság okát eddig nem tudták megállapítani.

— **A Fiume—nagyvárad gyorsvonat.** Két esztendeje sürgetik a törvényhatóságok a közvetlen Fiume—nagyvárad gyorsvonatot és az államvasutak igazgatósága meg is tette a szükséges előkészületeket, hogy az új transverzális vonalon gyorsvonatok is járhasanak. Alapozták a pályát, kicserélték a síneket ott a hol eddig csak másodrangú pálya volt és hirtelt, hogy már májusban beállítják a közvetlen gyorsvonatot a tengerpart és Erdély közt. Most azonban arról értesülünk, hogy májusra még nem lesz közvetlen gyorsvonat, mert az algyői vasuti hid nem elég erős és előbb azt kell kicserélni. Így tehát a közvetlen gyorsvonat megindítása az októberi menetrendre marad.

— **Kamatlábvaltozás Olaszországban.** Milánóból jelentik, hogy a kincstári miniszter a jegybankok leszámító kamatlábát elsőrangú váltókra nézve 5 1/2%-ról 5%-ra csökkentette.

— **A gyermektáplálás nagy problémája** a megoldáshoz közel jutott. Ha ugyanis elválasztás idejétől kezdve „Phosphatine Fallières” gyermektápszerrel tápláljuk a gyermeket, sohasem kell a gyomorzavartól tartani. A legelőkelőbb gyermekorvosok tapasztalata szerint a Phosphatine Fallières-nél nincs jobb és értékesebb tápszer, mert kellemes ízű, könnyen emészthető, a fogzást megkönnyíti és biztosítja a csontrendszer fejlődését.

— **Veszedelemes lopás.** Tegnap este fél nyolckor a nyilvános raktárak Stefánia-rakparti tárházának külső folyosójáról valaki 4—5 kiló mérges veteményt, úgynevezett „lófogu borsó” tartalmazó zsákokat lopott el. Az ellopott lófogu borsó hasonlít a babhoz s veszedelemes mérges anyagot tartalmaz. Emészthető ugyan, de kelendő preparálás után. A rendőrség most attól tart, hogy olyasvalakinek a kezébe jutott a „lófogu borsó”, a ki elfogja fogyasztani. Minthogy Fiumében nagyon kevesen ismerik, könnyen megmérgezhethet magát vele egy egész család. A „lófogu borsó” Barbini Mario gyümölcskereskedő volt s ennek kocsisa felejtette a raktár folyosóján a zsákokat.

— **Meglopott cselédeány.** Hervatin Katalin 20 éves feistritzi illetőségű cselédeány feljelentést tett a rendőrségen, hogy tegnap délelőtt a Munkácsy-utca 2 számú házban levő szobájában ismeretlen tettes járt, aki a szekrényében levő fadobozából három huszkoronás bankót, négy tizkoronás aranyat, hat korona aprópénzt és egy aranygyűrűt lopott el. A betörő a szoba ablaka előtt levő falról, mialatt ő a szomszéd szobákban takarított, nesztelenül bemászott a szobába s ugyanazon az uton elmenekült. A rendőrség nyomozza a betörőt.

— **Különvonat a Tegethoff vízrebocsátásánál.** Mint jeleztük, e hó 21-én, csütörtökön délután, Tiesztben nagy ünnepek közt vízrebocsátják a „Tegethoff” nevű új csatahajót. Az ünnepségre meghívták a főrendiház és a képviselőház tagjait is. A király képviselőtében Ferenc Ferdinánd trónörökös fog megjelenni. Fiuméből a „Tegethoff” vízrebocsátásához a déli-vasut külön kocsija fogja a vendégeket Tiesztbe vinni. Az ünnepségre az országgyűlési képviselők Beöthy Pálnak, a képviselőház alelnökének vezetésével e hó 19-én este nyolc órakor indulnak el Budapestről a déli vaspályáról. Érkezés 20-án délelőtt 9 óra 15 perckor Tiesztbe.

— **Dalmácia és Isztria államsegélye.** A legutóbbi osztrák minisztertanács 1.265.000 koronát engedélyezett Dalmácia és Isztria segélyezésére. Dalmácia az államsegélyből 500.000 koronát fog kapni, míg az isztriai horvát gazdasági egyesületek 765.000 koronát kapnak tenyészállatok és takarmányfélék vásárlására. Ezenkívül az osztrák közlekedésügyi miniszter 40 százalékos tarifakedvezményt fog adni a gazdasági egyesületeknek.

— **Uj ékszerészület.** A Corso 35 számú házában hétfőn, f. hó 18-án nyílik meg a fényesen berendezett Steiner Ferenc-féle új ékszerészület. Az üzlet szebbnél-szebb arany és ezüsti ékszerekkel és tárgyakkal rendelkezik s a tulajdonosa meg van győződve arról, hogy az olcsó árak és a szolid kis-olgalás révén kiterjedt vevőkörre fog szert tenni.

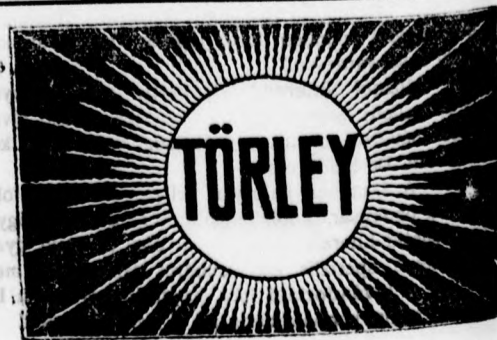
„ TŐZSDE ”

	Márc. 15- zárlat	Mai ár 1/2 óra
Budapesti Értéktőzsde.		
Magyar hitelrészvény	860.—	857.—
Osztrák hitelrészvény	654.—	654.—
4%-os koronajáradék	90.05	90.—
Osztr.-magy. államvasut	740.50	740.—
Jelzálogbank	492.—	490.—
Leszámitolóbank	556.—	554.—
Hazai Bank	307.—	305.—
Magyar Bank és Keresk. R-T.	678.25	675.—
Rimamurányi	729.50	726.—
Salgótarjáni	748.—	744.—
Közuti Vasut	787.—	784.—
Városi Villamos	429.50	427.—
Adria	524.—	—
Déli Vasut	107.50	—
Magyar Cukoripar	3230.—	—
Rizsgyár	4435.—	—

	Márc. 15- zárlat	Mai ár 1/2 óra
Budapesti Gabonatózsde. (50 kilogrammonként)		
Buza áprilisra	11.61	11.61
Buza májusra	11.60	11.59
Buza októberre	10.83	10.83
Rozs áprilisra	10.03	10.09
Rozs októberre	9.01	8.73
Tengeri májusra	8.72	8.69
Tengeri júliusra	8.68	9.96
Zab áprilisra	9.91	8.40
Zab októberre	8.35	—

	Márc. 15- zárlat	Mai ár 1/2 óra
Bécsi Értéktőzsde.		
Osztrák hitelrészvény	654.75	654.—
Magyar hitelrészvény	859.—	858.75
Osztrák magyar államvasut	741.—	739.—
Alpesi	937.—	934.—
Déli Vasut	—	107.25
Skoda	739.50	736.—
Osztr. koronajár.	89.95	—

	Legutóbbi köte- sek átlagár.
Fiumei és trieszti értékek:	
Fiumei 4%-os kölcsönkötv.	92.50
Magyar-Horvát Gőzhajótárs.	7300.—
Magyar Horvát Szabadhajózás	395.—
Orient tengerhajózási társ.	1210.—
Osztrák Lloyd	550.—
Stabilim. Tecnico	9500.—
Navigazione Libera Triest	560.—
Austro-Americana	261.—
Fiumei Kereskedelmi Bank	305.—
Litorale Bank és Takaréék Susak	240.—
Banca Fiumana	655.—
Fiumei Népbank	115.—
Magyar Olajgyár	225.—
Prodotti Chimici	8700.—
l. Horvát Takarékpénztár	6100.—
Ital. Forgalmi r. t.	2200.—
„Kerka” dalmát vízművek r. t.	500.—
Spalatoí Portland Cement	303.—
l. Trieszti Rizsgyár	365.—
Riunione Adriatica	1005.—
Assicurazioni Generali	4750.—
	Nap. 1135.—

Csak Mauthner féle magvakat vásárolnak helyesen gondolkodó, számító gazdák és kertészek még akkor is, ha mások olcsóbbak volnának, mert tapasztalatból tudják, hogy ez csakis a magvak rovására és a vevők kárára lehetséges.

Távirat ◀▶ Telefon

Királyi kihallgatások.

BÉCS, márc. 16. Őfelsége ma délelőtt fél 11 órakor kihallgatáson fogadta Széll Kálmánt, aki hír szerint a helyzet megoldására egészen új és az eddigiektől teljesen eltérő tervet dolgozott ki. Andrássy Gyula gróf délután 12 órakor jelent meg kihallgatáson a király előtt, utána pedig Zichy Aladár grófot fogadta a király. A három vezető politikai kihallgatása előtt tanácskozási tartott Széll Kálmán hosszasan tárgyalt kihallgatása előtt az osztrák politikussal is.

Széll Kálmán kihallgatása után a következő kijelentést tette az újságírók előtt:

— Őfelsége dolgozó szobájában egy felórát töltöttem. Mondhatom, hogy a királyt ma is olyan bámulatosan frissen és egészségesnek találtam, épp úgy mint tíz évvel ezelőtt. A felség részletesen kikérte véleményemet a politikai helyzetről és én mint szokásom, most is teljesen őszintén elmondottam nézeteimet. Nem halgattam el a nehézségeket sem, amelyek nem annyira a magyar részen mint inkább Bécsben vannak. Az osztrákok magas angazsmánt vállaltak magukra s ezt nem képesek teljesíteni.

— Ismétlem, hogy a helyzet nehéz, de még van remény a kibontakozásra. Önök is tudják, hogy én nem tartozom a munkapárt-hoz, de azért tartom magamat a munkapárt határozatához.

Szökés Fiume felé.

BUDAPEST, márc. 16. Adler Gézaról, a kinek fedezetlen tőzsdeveszteségeiről szóló hírek még tegnap kipattantak, ma a nyomozás megállapította, hogy Adler Géza cégtársát százezer koronával megkárosította. A rendőrség vizsgálatának eredménye szerint Adler előkészült a szökésre és a pénztári készleteket naponta magához vette. A Hermes Banknál a cégnek 10.000 koronányi értékpapírját felvette. A rendőrség a soros vizsgálóbírónál kieszközölte, hogy elfogató parancsot adjanak ki ellene. Adler valószínűleg Fiume felé szökött.

Leégett gabonarakar.

SZÉKESFEHÉRVÁR, márc. 16. Székely Manó gabonakereskedő raktárai elhamvadtak. A kár rendkívül nagy.

Gyilkosság Regula miatt.

DIÓSGYŐR, márc. 16. Az itteni állami vas és acélgár asztalos műhelyében Fejes Lajos asztalos segéd azt mondta, hogy Regulát még jobban meg kellett volna kinézni, mire Horváth Simon gyári tisztviselő védelmébe vette Regulát. Emiatt szóváltás keletkezett köztük, miközben az asztaloslegény hasbaszurta a tisztviselőt, akit haldokolva szállították a kórházba.

Bányaszerencsétlenség.

MAROSUJVÁR, márc. 16. Pataki János sóhivari főtiszt, aki a Stefánia tárnába le akart szállani, megcsuszott és a mélységbe zuhant. A szerencsétlen ember szörnyet halt. Hat árvája siratja.

Családi tragédia.

SZEGED, márc. 16. Mencsik Benjámint előkelő kereskedő feleségének régóta udvarolt Radics László fiatalember, aki az utóbbi időben szakítani akart az asszonnyal, amibe azonban a nő nem akart beleegyezni, mire Radics azzal fenyegetődött, hogy mindent el-

mond a férjnek. Az elkéseredett asszony erre revolvert rántott elő és agyonlőtte hűtlen kedvesét. Mencsikné letartóztatták.

A postakézbesítő büne.

BUDAPEST, márc. 16. A budapesti kir. büntetőbírósa ma délelőtt tárgyalta Pollák Lajos postakézbesítő többrendbeli sikkasztási ügyét. Pollák a pénzesutalványokat nem kézbesítette a címzetteknek, hanem ráhamisította az aláírásokat és így mintegy 20.000 koronával meghamisította az államot. A törvényszék ma a vád- és védbeszédek meghallgatása után Pollák Lajost bűnösnek találta a hivatali sikkasztás büntetében és ezért 2 évi fegyházbüntetéssel sújtotta.

Erős földrengés Sarajevóban.

SARAJEVO, márc. 16. Ma reggel három másodpercig tartó földrengés volt, amely azonban csak kisebb károkat okozott. A pánik ellenben nagy volt.

Vasuti szerencsétlenség.

NEW-YORK, márc. 16. A Jowa állambeli Duncerkentonban a Great-Western-Railway egyik vonatát katasztrófa érte. Tizenhárom ember súlyosan, tizenkettő könnyebben sebesült meg. A gyakori vasuti szerencsétlenségeket a hideg fagyán beálló sítörések okozzák.

Halálos aviatikai baleset.

VARESE, márc. 16. Somma Lombardán tegnap *Dortoloni* tiszti pilótajelölt a pilótavizsgálat teljesítése közben lezuhant repülőgépről s hátgerinctörés és koponyarepedés miatt meghalt. Bresciában lakó családját táviratilag értesítették a katasztrófáról.

Léghajós képviselőjelölt.

PÁRIS, márc. 16. *Vedrinés* léghajós, aki *Aube* megye egyik választókerületében képviselőjelöltnek lépett fel, ma repülőgépen megkezdte korteskörutját.

Kerületének helyiségei felett elröplve a levegőből szórja le kortesprogramját, amelyet a választók óriási elkésedéssel olvasnak. *Vedrinés* megválasztása több mint bizonyos. A jelölt azt igéri, hogy megválasztása esetén kerületéből egyenesen Párisba röplül és ott a parlament udvarában fog leszállani, sőt a képviselőház ülésein is repülő kosztümben jelenik meg.

Az angol szénbányásztrájk.

LONDON, márc. 16. Az angol szénbányásztrájkok megszüntetésére irányuló tárgyalásokat tegnap békekilátások hiányában megszakították.

Hivatásának áldozata.

JÁSZBERÉNY, márc. 16. *Bakó* Endre rendőrkapitányt, aki a múlt héten egy boltitűznél halálosan megsebesült, fejszállították a budapesti klinikára.

Gyűjtés a török aviatika részére.

KONSTANTINÁPOLY, márc. 16. A „Sabbah” és a „Tanin” kezdeményezésére gyűjtés indult meg a katonai aviatika fejlesztésére. Két most érkezett aeroplánt a napokban próbálnak ki.

Hungaria Pensio Lussingrande

Elegáns, naps lakoszobák; férfi- és hölgy-szalón, kert, 2 terrasz. Villanyvilágítás.

Teljes penzió: lakás négyszeri étkezéssel napi 7.— korona.

Ragályos és tuberkulotikusok nem fogadtatnak be.

Pichelmayer Lajos tulajdonos.

WEISS M.

nagy divat- és kézmű áruháza
Fiume, Corso II.

Kiváló ujdonságok
függönyökben és szőnyegekben.

Ecry függönyök mosható szövettől, elegáns bordúrral párja K. 12.—
Szinezett vászonfüggönyök himzett mintákkal párja 14.50
Gyapot etamine függönyök, garantált mosható szírek párja 20.—
Crème alpaca függönyök, színezett himzéssel 5.50
Fehér és crème csipkefüggönyök 5.50

Óriási és gyönyörű választék

Poincette és Broché himzésű Bonné-femmekben.

Kedvező alkalom! Axminster szőnyegek!

Nagyság 175/250 K. 25.—
200/300 . 36.—

Rengeteg nagy választék Szalon, Tapestry, Axminster, Imperial és Argaman szőnyegekben.

Óriási készlet.

Juta- Ziseg- Manilla- Höllender- Tapestry- és Velour- futókban méterszámra.

Ágy- és asztalkészletek szövettől és plüsből.

Divántakarók cheniglia, karaman és plüsből.

Manilla, Tapestry, Velour, Axminster, Imperial és Argaman ágyelők Butorszövetek, Vetrage, Szövetfüggönyök, lambrequinek és kárpitosoknak való paszománycikkek.

Tisztelettel

Weiss M.

Fiume, Corso II. 17.

Trieszt, Corso 9. Bécs.

Szabott árak!

Gyönyörű lakás,

mely áll 3 nagy és egy kisebb szobából, erkéllyel, világos konyha, éléskamra, cselédszoba és egyéb mellékhelyiségekből, teljesen külön bejárattal, külön mosókonyhával, nagy padlással, kitűnő levegőjű helyen, remek kilátással, április elsejére kiadó. Az összes helyiségek parkettázva vannak és mindenütt a villanyvilágítás be van vezetve. Cim a kiadóhivatalban.

Az olasz királyi pár elleni merénylet.

RÓMA, márc. 16. A városi képviselőtestület tegnap a polgármesterrel élén a Quirinálba ment, ahol a polgármester élénk szerencsekívánatait fejezte ki a királyi párnak a merénylettől való szerencsés megmenekülése alkalmából.

RÓMA, márc. 16. A királyi pár üdvözlése egész napon át tartott. Tegnap az iskolás-gyermekek zászlócskákkal a királyi palota elé vonultak, ahol lelkes ovációt rendeztek a királynak és a királynénak. Azután a költövesek küldöttsége jött a Quirinálba. A királyi a költövesek három megbízottjával hosszasan beszélgetett s eltávozásukkor mindegyikkel kezét fogott.

RÓMA, márc. 16. Péter szerb király és a kormány szerencsekívánataikat küldték az olasz udvarnak és a királyi párnak, a merénylettől való szerencsés megmenekülésének alkalmából.

SZENTPÉTERVÁR, márc. 16. A Duma megbízta elnökét, hogy az olasz királynak és a királynénak üdvözlő táviratot küldjön, a merénylet kudarca felett érzett öröme kifejezéséül.

RÓMA, márc. 16. Biztosra veszik, hogy Dalbának bűntársai is vannak. Megállapították, hogy a merénylet után egy ismeretlen ember gyors léptekkel eltávozott a merénylet színteréről.

Lezuhant aviatikus.

BERLIN, márc. 16. Witte Gusztáv Wright-pilóta tegnap Teltowban 100 méternyi magasságból lezuhant és szörnyet halt.

Családirtó örült földbirtokos.

KATTOVITZ, márc. 16. Miskowban Zabykow örökség rohanában agyonlőtte feleséget, apósát és három gyermekét. Minthogy a szomszédokat is veszélyeztette, agyonlőtték.

A Burgszínház igazgatója meghalt.

BÉCS, márc. 16. Burghardt Miksa dr. a Burgtheater volt igazgatója hirtelen meghalt.

„Margherita“ mozgó

Via Alessandro Manzoni 3.

Műsor:

„D' Artagnan“

Regény után feldolgozott drámai remekmű.

Utána egy rendkívül mulattató

komikai ujdonság.

Minden hétfőn és csütörtökön új műsor.

Tisztviselőnek ajánlkozik

fiatal urihölgy, ki a magyar és olasz nyelvet teljesen bírja, a tanítónőképző két osztályát véggezte és már két évig hivatalban is működött.

Cim a kiadóban.

Tisztelettel értesítjük a n. é közönséget, hogy a VIA GIUSEPPE PARINI 6. sz. alatt lévő

fodrász termet

társulásunk folytán közösen vezetjük s minden szaktudásunkat és erőnket a t. vendégek kényelmének és igényeinek kielégítésére fogjuk fordítani.

Tisztelettel

Záríts János és Szerblyin István
fodrászmesterek

Ékszer - arany - ezüst és china-ezüst-árak

dús választékban szigorú szolid kiszolgálás mellett kaphatók

Steiner Ferencz

ékszerész cégénél.

:-: Fiume, CORSO 35. :-:

Imperial szálló

Viale Deák, a pályaudvartól egy percnnyire. Fiume legújabb szállodája. - 50 modernül berendezett szobával. - Szobák 2.40 K-tól feljebb Villany. - Lift. - Fürdők.

Tulajdonos **LINENBERGER S.**

Minden a kihordás, vagy szétküldés körül felmerülő panaszokat telefon vagy levelezőlap útján a kiadóba szíveskedjenek bejelenteni.

MEGHIVÓ.

Az alapítandó „Önsegélyző Népbank m. sz.“ alakuló közgyűlése 1912 március hó 23-án d. u. 6 órakor a fiumei „Bristol“ szálló nagytermében lesz megtartva, melyre az üzletrészaláírók ezennel meghívattak.

Az alapítók.

Reggelizés előtt félpohár

Schmidthauer-féle

Használata valódi áldás gymorhajásoknak székszorulásban szenvedőknek.

Kapható Fiume és vidékén minden gyógyszertárban és jobb fűszerüzletben.

Igmándi keserűvíz

Az elrontott gyomort 2-3 óra alatt teljesen rendbehozza.

Kis üveg 40 fillér.

Nagy üveg 60 fillér

A legajánlatosabb fiumei szállók:

„Deák“ szálló

a Deák-korzón és dependance-a a

Bonavia szálló

Via Edm. Amicis. 4.

Mindkét szállóban kitünő konyha és árnyas kertek. Fajborok és valódi

Pilzeni ösforrás sör.

Tulajdonos

Ederer-Burger Gyula.

Tökéletes német, olasz és magyar vagy horvát nyelvismerettel bíró

tisztviselő

kerestetik egy, Brünn közelében levő gyáriroda részére, írógép-levelezésre.

Ajánlatok „1002“ jelige alatt a lap kiadóhivatalába küldendők.

Fiume mellett Portoréban közvetlenül a tenger mellett a Villa Nirvana és a most mellette épülő Villa Iluska, penzionnak megfelelő épületek. kívánatra esetleg teljesen bebutorozva, hosszabb vagy rövidebb időre

bérbe adók.

A két villa nagy komforttal van berendezve, 17 szobával, hozzá való ebédlővel és mellékhelyiségekkel, napfürdőre berendezett nagy terrasszal, csónakkikötővel, saját tengeri fürdővel és melegített tengeri fürdőre berendezett fürdőszobával bir.

Feltételek megtudhatók Wallner Sándor tulajdonosnál Celldömölkön (Vas m.)

Tulajdonos folyó hó 24-én d. e. Portoréban lesz a Villa Nirvanában.

Amerikai könyvelésben jártas, mérlegképes, a magyar, német és horvát nyelvet szóban és írásban bíró

könyvelő,

ki egyuttal ügyes levelező és gépiró is, mielőbbi belépésre kerestetik.

Szíves megkeresések, kor, vallás, fizetési igények és a legkorábbi belépési idő feltüntetésével, német nyelven: Peter Wernig, Waffenfabrik in Ferlach, Kärnten címre küldendők.

Használt és új butort

veszek és eladok. Meghívásra hához is jövök.

HERSKOVITS S. butorkereskedőnél
Via G. Parini 6. szám.

American Shoe Company Ltd.

BUDAPEST,

V., Dorottya-utca 6. sz. és VII. Erzsébet-Körut 42. sz.

Kizárólagos elarugítása a következő világhírű és elsőrangú amerikai cipőgyártmányoknak:

Urak részére:
Edwin Clapp and Son
Barry
Walk-Ower,
Commonwealth

Gyermekeknek:
Pehler.

Hölgyek részére:
Sorosis
Cousins
Laird Schober
Queen.

➔ Kérje ujonnan megjelent árjegyzékünket. ➔

December 16-án újra megnyitott a
via Belvedere 290 sz. Grossich házában
(ex Majetich) levő

nagy drogéria

Az üzlet gazdagon fel van szerelve az
összes szakba vágó cikkekkel u. m. ásványvizek, sebészeti tárgyak, közönséges
és zománc festékek, ecsetek, likőresz-
szencsek, olajak, tűzijátékok, hajkefék, fog-
kefék, ruhakefék, toalettcikkek, illatsze-
rek, spiritusz, benzín, petroleum stb.

Magyar kiszolgálás

A közönség nagybecsű pártfogását kéri
a tulajdonos.

«Hungária» szálló és étterem
:: Fiume, Viale Deák. ::

Izletes magyar és német konyha. Éjjeli
2 óráig nyitva. - Polgári árak. - Kitűnő
kiszolgálás. - Olcsó havi penzió. -
- Jutányos és szigorúan tiszta nappali és
hónapos szobák. - Szíves pártfogást kér

Pusnik F.

A kuglizó szerdára és vasárnapra kiadó.

Londoni Nagy Áruház

Kohn Kálmán és fia

szücs-mester

Budapest, VII., Rákóczi-ut 32. szám

Nagy raktár szőrmeárukban, uri- és gyer-
mek kalapokban.

Kovács József

női szabó

ABBAZIA. Postaépület,

Mérték után a legolcsóbb árak mellett
készít angol és francia női ruhákat.

Nemi bajoknál, férfigyengeségnél
csak az ILLÉS-fele San-
tal-capsulák, ez előtt LARICIN CAPSULÁK, mint legbiz-
tosabb óvszert mindenki használja. 3 korona beküldés-
sel ingyen postaköltséggel szállítja

ILLÉS ANTAL gyógyszerháza Szabadka.

FIUMEI ÉPÍTŐ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Valseurignei parcellázott telepen 2-3-4 szobás **családi há-
zakat, villákat** és több lakásból álló **emeletes házakat**
épít modern kivitelben a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett
eladásra és bérbeadásra.

A telepen, a melynek kiterjedése circa 170.000 m², **telkek**
is eladóak. **A telep csatornázással, vízvezetékkel s**
villanyvilágítással van ellátva.

A társaság ipartelepén gyártott **égett mész, zuzott**
kavics, homok és köliszt olcsón kapható.

Értekezni lehet a társaság műszaki irodájában Via Clotilde 4. sz. a.

Buffett Bellevue

Viale Deák (a kapucinusok új házában)

Hideg és meleg ételek, bel-
és külföldi, valamint saját ter-
mésű borok. Kőbányai polgári
sör mindig frissen.

Szíves pártfogást kér
SZIRMAI GYŐZŐNÉ

Catti György utóda

cs. és kir. udvari szállító

GYÖGYSZERTÁRA
a városi torony mellett.

Ajárlja magát minden orvosi rendelés
azonnali és exakt elkészítésére. Kapható
minden gyógyszerészeti különlegesség,
gyógyszappanok, az összes ásványvizek,
toalettcikkek és szépítőszerek stb. stb.

Bristol szálló, Abbazia

Magyar ház. - Étterem, kávéház és penzió.
Magyar és francia konyha. - Estéknél **Vörös**
Misi cigányzenekara játszik.

Tul. Csillag Béla.

Értesítés!

Van szerencsém a n. é. közönséget arról
értesíteni, hogy tavaszi és nyári ujdonságaim
megérkeztek.

Mértékutáni megrendelések a legdivato-
sabb szabás szerint készülnek. Szövetmintákat
kiváratva a megrendelő lakásán is bemutatok.

Szíves pártfogást kér

Kalmár János férfiszabó

Fiume, Via Ciotta 2 szám.

Szabados Penzió, Abbazia
Villa Jolanda és Villa Melanie

Mind a kettő közvetlen a tengerparton.
Saját tengeri fürdő. Elismert jó magyar
konyha. Olcsó árak.

Austro-Americana - Trieszt.

Rendszeres szolgálat Trieszt és Olaszország, Görögország, Spanyolország Észak-, Közép- és Dél-Amerika között.

Közeleki indulások Triesztből:

New-Yorkba az „Oceania” személyszállító gőzessel	márc. 9-én
az „Atlanta”	12-én
a „Laura”	16-án
a „Columbia”	23-án
és Philadelphiába az „Electra”	5-én
és a „Fedora”	31-én
New-Orleansba	15-én

Almeria, Las Palmas, Teneriffa, Rio de Janeiro, Santos, Montevideo és Buenos-Ayresbe a „Martha Washington” gőzessel márc. 7-én a „Francesca” gőzessel 21-én az „Arciduca Stefano” gőzessel április elején

Teherforgalom.

Triest, New-York, Philadelphia—New-Orleans	3 indulás havonként
Savanna—Triest	2
Pensacola—Triest	1
New-Orleans—Triest	1
Galveston—Triest	1

Körutazás a földközi tengeren a társaság »Kaiser Franz Joseph 1.« uj, nagy oceanjáró gőzöselével. Indulás Triesztből május 8-án Pola, Gravosa (Ragusa), Corfu, Malta, Tunis (Carthagine), Aiaccio, Villafranca (Nizza és Montecarlo), Taormina, Cataloco (Olimpia), Cattaro, Spalato, Zara érintésével. Visszaérkezés Triesztbe május 22-én. Utazási árak 310 koronától felfelé, az élelmezést beleértve.

Tudakozódni lehet az igazgatóságnál, Trieszt, Via Molin Piccolo 2. (Táviratcim: Cosulich, Trieste) Schenker és Tsa főügynökségnél Bécs I., Neuhofgasse 17., az utas-irodánál Bécs, II., Kaiser Josef-strasse 36 és a társaság más ügynökségeinél.

Ujabb küldemény érkezett
kék és diószínű

vizhatlan köpenyekben

urak részére 16.50 és 20 korona
hölgyek „ 16.50

A kedvező alkalom csak ez ujjabb szállítmány elkeltéig tart.

Sárcipők

gyári áron.

Leopold Haas

Linoleum-üzlete

Via della Torre I. - FIUME - Telefon 12-67. sz.

Kávéház megnyitás!!

Értesitem a n. é. közönséget, hogy a volt Balaton vendéglő helyiségében levő Riviera kávéházat átvettem. Éjjel nyitva. — Kitűnő kávéházi italok — Szombat és vasárnap zene. — Billiárd. Tisztelettel Farkas Arnold kávé

A „Commercio” kávéház

Piazza del Commercio 4

fényesen berendezve ma megnyit. Kitűnő kávéházi italok. Éjjel 2. óráig nyitva. Számos látogatást kér Marcetta Spirid. kávé

ABBAZIA CAFÉ WAGNER KÁVÉHÁZ.

Fényűzően berendezett kávétermék. Külön játék és billiárd szalonok. Tengerparti terrasz és kerthelyiség. Bel- és külföldi lapok nagy mennyiségben. Különlegességek és frissítők.

Számos látogatást kér WAGNER RICHARD, tulajdonos.

Hartweg Testvérek

Fiume, Via Acquedotto 11. sz. Első fumei és tengerparti gőzruhafestő és vegytisztító intézet. Kifogástalanul fest és tisztít.

ROSENBERGER B.

és Testvére butorraktára

Fiume Corso 34 (Struppi ház) Telef. 504.

Guczul András

ABBAZIA Antoniuhsóf

Elsőrangú úri és női szabó.

Kitüntetve a párizsi nemzetközi kiállításon. A tavaszi és nyári ujdonságok már kaphatók.

Ruhavasalás elfogadtatik.

„ADRIA” szálló és étterem

Via Adamich 5. szám. Telefonszám 482.

Kitűnő konyha. - Kőbányai polgári sör. - Elegáns vendégszobák, tengeri kilátással. - Jól elkészített tengeri halak. Tulajdonos Tranquillo de Negri.

A Tengerpart kiadóhivatala és szerkesztősége a Vicolo dell' Ospedaleban levő Wurzer ház I. emeletén van.

KORONA VENDÉGLŐ

A „De la Ville” szálloda épületében. Legközelebbi étterem a pályaudvarnál

Modern kényelemmel berendezett étterem. - Kitűnő ételek és italok. Figyelmes kiszolgálás. - Olcsó árak.

Tulajdonos:

RADOLOVICH EDE G.

Cigányzene

van minden este a

„Mercur” kávéházban az indóházzal szemben.

Egész éjjel nyitva. - Külön szobák. Figyelmes kiszolgálás.

Tulajdonos: ZAGORC FERENC

Ne vegyen ékszert

míg meg nem győződik arról, hogy a legdivatosabb ékszert, legolcsóbban nálam szerezhetheti be

Vincze János, ékszerész ABBAZIA, Antoniuhsóf.

ÓH JAJ!

Megfojt az átkozott köhögés!

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatásúak

Egger mellpasztillái

az ét-ágyat nem rontják és kitűnő ízűek.

Doboza 1 és 2 korona. Próbadoz 50 fillér.

Fő- és szétküldés-vállalat.

„NADOR” gyógyszerár Budapest, VI., Váci-körút 17. sz.

ÉLJEN!

Egger-mellpasztillája csakhamar meggyógyított

Kapható Fiumében: Babie Hinkó, Budak D. Mizzan Adorján, Marcelja A., Prodám J., Rosenkard Gusztáv, Skodnik Hugo, Schindler Adolf gyógyszertárakban. Benco Ernesto, Jechel Ferenc, Lambertti G., Mauco M. drogueriákban.

HIRDETÉSEK felvétetnek a kiadóhivatalban.

Magyarok !! RENRO FERENC KÁVÉHÁZA

ABBAZIA, a Tommasich fürdőnél

Árak:

Fehér kávé	30 fillér
Tea rummal	40
Üveg sör	40
1 liter bor	1.20
Tej	24

Misics András vendéglőjébe

Via Francesco Petrarca 6.

Nyomatott a „Mercur” nyomdában Fiume.